

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.411.003.04.2016
D/16/502

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/16/502 – Działania edukacyjne na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej w ruchu drogowym
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Jerzy Gomoła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99774 z dnia 29.03.2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Publiczne Gimnazjum w Stawigudzie, 11-034 Stawiguda, ul. Leśna 1, zwane dalej „Gimnazjum” lub „Szkołą”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bogusława Chodorska, Dyrektor Gimnazjum od dnia 1 września 2011 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ skontrolowaną działalność.

W ocenie NIK, Dyrektor Gimnazjum podejmował i realizował działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniów, jako uczestników ruchu drogowego. Uczniowie Gimnazjum mieli również zorganizowany, przez organ prowadzący, bezpłatny transport do i ze szkoły. Niemniej jednak, oględziny podanych przez uczniów w ankietach miejsc w drodze do szkoły, ujawniły występowanie potencjalnego niebezpieczeństwa dla nich, jako uczestników ruchu drogowego. Ponadto, w jednym przypadku uczniowie nie mieli zapewnionych właściwych warunków oczekiwania na dowóz.

Gimnazjum właściwie realizowało podstawę programową w ramach przedmiotu „Edukacja dla bezpieczeństwa”, który był realizowany w trakcie nauki w klasie trzeciej. Przeprowadzone w ramach tego przedmiotu zajęcia lekcyjne poszerzały wiedzę uczniów, m.in. w zakresie udzielania pomocy w wypadkach drogowych. Dodatkowo, treści dotyczące bezpieczeństwa uczniów jako uczestników ruchu drogowego przekazywane były w trakcie godzin wychowawczych oraz apeli szkolnych. Gimnazjum prowadziło również właściwe działania edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa uczniów, jako niechronionych uczestników ruchu drogowy. Jednym z takich działań był organizowany, co roku turniej „Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania szkoły związane z poprawą bezpieczeństwa osób nieletnich korzystających z dróg publicznych

Opis stanu
faktycznego

1.1. Gimnazjum zostało założone uchwałą Rady Gminy z dnia 15 marca 1999 r.², w której ustalono również obwód szkoły obejmujący miejscowości: Stawiguda,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Rybaki, Pluski, Gryżliny, Zielonowo, Miodówko, Tomaszkowo, Dorotowo, Zezuj, Majdy, Kręsk, Bartąg, Bartązek, Jaroty, Ruś, Zazdrość. Organem prowadzącym Szkołę jest Gmina Stawiguda, która zapewnia jej obsługę administracyjno-finansową. W poszczególnych latach szkolnych do Gimnazjum uczęszczała następująca liczba uczniów:

- rok szkolny 2014/2015 – 126 uczniów (stan na 30.09.2014 r.) pobierających naukę w 7 oddziałach, w tym po dwa oddziały klas pierwszych i trzecich oraz trzy klas drugich,
- rok szkolny 2015/2016 – 134 uczniów (wg. stanu na 30.09.2015 r.) pobierających naukę w 7 oddziałach, w tym po dwa oddziały klas pierwszych i drugich oraz trzy klas trzecich. Według stanu na 15.03.2016 r. w szkole uczyło się 137 uczniów.

Szkoła posiada świetlicę, z której w roku szkolnym 2014/2015 korzystało 95 uczniów oczekujących na zajęcia i dowożenie do miejsca zamieszkania. W roku szkolnym 2015/2016 ze świetlicy korzysta 85 uczniów.

Według arkuszy organizacyjnych, w roku szkolnym 2014/2015 dowożeniem miało być objętych 83 uczniów, a w roku szkolnym 2015/2016 - 88 uczniów. Dowozami do Gimnazjum objęci zostali wszyscy uczniowie z terenu gminy, którym dowożenie to przysługiwało na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³, a także ci uczniowie, których droga do szkoły nie przekraczała odległości określonych w art. 17 ust. 2 ww. ustawy. Gimnazjum posiadało wykazy uczniów objętych dowożeniem, które zawierały dane ucznia, w tym m.in.: imię i nazwisko, klasa, pesel, adres zamieszkania, nr legitymacji szkolnej. Dokumentacja dotycząca dowożenia obejmowała liczbę dowożonych uczniów z poszczególnych miejscowości, a także rozkłady przyjazdów z tych miejscowości oraz odjazdów po zajęciach szkolnych. W roku szkolnym 2015/2016 do Gimnazjum uczniowie byli dowożeni z 12 miejscowości. Nie było przypadku rezygnacji z dowożenia przez uczniów. Umowę z przewoźnikiem na dowóz uczniów do Gimnazjum w roku szkolnym 2015/2016 podpisała Gmina Stawiguda.

W Gimnazjum opracowano zasady regulujące obejmowane kontrolą obszary jego działalności, w tym m.in:

- Regulamin dowożenia, określający zasady obowiązujące podczas dowożenia uczniów, w tym m.in. osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo uczniów na poszczególnych etapach podróży z miejsca zamieszkania do Szkoły i z powrotem, sposób zachowania uczniów podczas przejazdu, obowiązki opiekunów,
- Regulamin wycieczek szkolnych krajowych i zagranicznych, określający cel wycieczek, rodzaje wycieczek, obowiązki kierownika wycieczki i opiekunów, zasady bezpieczeństwa i opieki nad uczniami podczas wycieczek, obowiązki uczestników wycieczki, wymaganą dokumentację dla poszczególnych wycieczek,
- Regulamin biwaku szkolnego, określający obowiązki jego uczestników,
- Regulamin, w którym uregulowano zasady bezpieczeństwa podczas wyjazdów w ramach wymiany uczniów ze szkołą w Niemczech⁴.

(dowód: akta kontroli str. 4 – 42, 125 - 126)

² Uchwała Nr V/43/99 Rady Gminy w Stawigudzie z dnia 15 marca 1999 r. w sprawie założenia gimnazjum w Stawigudzie

³ Dz.U. z 2015 r. poz. 2156, ze zm.

⁴ Wyjazdy realizowano na podstawie umowy z 22.06.2002 r. o współpracy partnerskiej pomiędzy Gminami Stawiguda i Wallenhorft.

1.2. W trakcie kontroli, wśród uczniów Gimnazjum przeprowadzono ankietę dotyczącą bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wypełniło ją 125 uczniów, tj. 91,2 % wszystkich uczniów Szkoły. Analiza powyższych ankiet wykazała między innymi, że:

- 77 uczniów (61,6%) korzystało z dowożenia,
- 105 uczniów (84%) oceniło drogę do szkoły jako bezpieczną, a 20 (16%) uznało, że ich droga do szkoły jest niebezpieczna,
- 94 uczniów (75,2% spośród tych, którzy wypełnili ankietę) posiadało karty rowerowe,
- 6 uczniów na pytanie „jak przebiega twoja droga do szkoły” odpowiedziało, że o ile ma możliwość to dojeżdża do Gimnazjum rowerem (5 z nich posiadało kartę rowerową, a jeden nie).

Uczniowie w ankietach wskazali następujące niebezpieczne miejsca w drodze do Szkoły (wymienione przynajmniej dwukrotnie):

- 14 razy odcinek od ul. Olsztyńskiej do budynku Gimnazjum, o dł. ok. 200 m, na którym nie było wyznaczonych przejść dla pieszych,
- trzy razy przejście dla pieszych przy „zegarze” na ul. Olsztyńskiej,
- trzy razy skrzyżowanie drogi krajowej nr 51 z drogą do miejscowości Wymój.

Oględziny ww. miejsc, a także wybranych miejsc oczekiwania na dowóz do Gimnazjum wykazały m.in., że:

- Ulice Mazurska i Leśna – na odcinku od ul. Olsztyńskiej do Gimnazjum (ok. 200 metrów) – brak było przejść dla pieszych,
- Przejście „przy zegarze” na ul. Olsztyńskiej – oznakowane pasami na jezdni, brak było znaku ostrzegawczego A-16 Przejście dla pieszych. Podobnie na ulicy Mazurskiej w kierunku Gimnazjum – dwuetapowe przejście dla pieszych oznaczone tylko pasami na jezdni,
- Miejscowość Gąglawki – uczniowie wsiadający do autobusu na terenie „stacji PKP” musieli oczekiwać na autobus na terenie odkrytym. W trakcie oględzin budynek PKP z poczekalnią był zamknięty. W centrum miejscowości znadowała się zadaszona wiatra, która wymagała uporządkowania wewnątrz z zalegających śmieci,
- Tomaszkowo – jedna z trzech wiat (położona na kolonii przy drodze do Naterek), pod którą uczniowie oczekiwali na autobus miała wybite szyby w ścianach bocznych, a w środku znadował się przepelniony kosz na śmieci.

W związku z ww. ustaleniami poczynionymi w toku oględzin, u Wójta Gminy Stawiguda zasięgnięto informacji dotyczącej planowanych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa pieszych, jak również warunków oczekiwania na autobus.

Wójt poinformowała, że w celu ustalenia możliwości wykonania dodatkowego przejścia dla pieszych (na wskazanym przez uczniów odcinku 200 m ul. Mazurskiej i ul. Leśnej) oraz odnośnie braków w oznakowaniu przejścia dla pieszych na drodze powiatowej (ul. Olsztyńska „przy zegarze”), do organu zajmującego się organizacją ruchu drogowego, tj. Starosty Powiatu Olsztyńskiego, zostanie wysłany wniosek o zwołanie komisji bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wójt poinformowała też, że Gmina Stawiguda rozpatrzy możliwość ustawienia wiaty przystankowej przy drodze powiatowej na stacji PKP Gąglawki.

(dowód: akta kontroli str. 43 - 57)

1.3. Gimnazjum podejmowało działania w zakresie informowania uczniów o obowiązku posiadania elementów odblaskowych oraz prowadziło działania na

rzecz wyposażenia ich w te elementy. I tak:

- W dniu 16.10.2014 r., podczas apelu szkolnego zorganizowano pogadankę z policjantem i zastępcą Wójta na temat bezpiecznego poruszania się po drogach i obowiązku noszenia odblasków. Przedstawiciele Urzędu Gminy przekazali Szkole elementy odblaskowe (opaski, breloczki do plecaków) dla każdego ucznia Gimnazjum.
- Podczas spotkań z rodzicami na początku każdego roku szkolnego, przed feriami oraz wakacjami wychowawcy klas poruszali problem bezpieczeństwa pieszych, w tym wyposażenia uczniów w elementy odblaskowe.

W wyjaśnieniu Dyrektor Gimnazjum podała, że „Zarówno Szkoła jak Gmina prowadzą systematycznie edukację w zakresie bezpieczeństwa. Dowodami działań szkoły na edukację rodziców i młodzieży w wyżej wymienionym zakresie są wpisy w dziennikach elektronicznych (spotkania z rodzicami, apele). Szkoła nie posiada w swoim budżecie środków finansowych na zakup elementów odblaskowych. Fundusze Rady Rodziców są także ograniczone, a wydatkowanie ich jest tylko i wyłącznie w jej gestii. Gmina na swojej stronie internetowej w zakładce „bezpieczeństwo” prowadzi edukację związaną z bezpieczeństwem m.in. w ruchu drogowym, skierowaną zarówno do uczniów jak i rodziców. Zgodnie z Regulaminem Dowożenia i ustawą o ruchu drogowym, za bezpieczeństwo dzieci w drodze do i z autobusu oraz poruszające się po drogach publicznych odpowiada rodzic. Na nim więc spoczywa obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa, a tym samym wyposażenia w akcesoria odblaskowe”.

(dowód: akta kontroli str. 58 - 85)

1.4. W roku szkolnym 2014/2015 zorganizowanych zostało 25 wycieczek szkolnych. Analiza dokumentacji dotyczącej 10 wycieczek wykazała, że:

- W każdym przypadku opracowano kartę wycieczki, która zatwierdzona została przez Dyrektora Gimnazjum,
- Wyznaczony był kierownik wycieczki oraz opiekunowie, stosownie do liczby uczestników wycieczki,
- W dokumentacji wycieczki zagranicznej była akceptacja jej zorganizowania przez organ prowadzący i organ nadzoru pedagogicznego,
- W dokumentacji badanych wycieczek brak było potwierdzenia zapoznania ich uczestników z regulaminem każdej z tych wycieczek. W tej sprawie Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że przed każdym wyjazdem, na spotkaniu organizacyjnym kierownik wycieczki przypominał uczniom uczestniczącym w wyjeździe o zasadach bezpieczeństwa zawartych w regulaminie wycieczek. Stwierdziła, że przeoczeniem było niedokumentowanie w formie papierowej faktu zapoznania się uczniów z regulaminem przed każdym wyjazdem.

(dowód: akta kontroli str. 86 - 93)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Realizacja podstawy programowej w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego

Opis stanu faktycznego

2.1. W Gimnazjum, w ramach przedmiotu „Edukacja dla bezpieczeństwa” realizowano m.in. tematy „Wypadki i katastrofy” i „Jak zachować się w przypadku wypadku samochodowego”. Przedmiot ten realizowano w cyklu jednorocznym w wymiarze 34 jednostek lekcyjnych.

W roku szkolnym 2014/2015 w programie nauczania nie było omawianego przedmiotu. Klasy trzecie realizowały zajęcia z tego przedmiotu, jak wynika z wpisów do dzienników zajęć lekcyjnych, na poziomie klasy pierwszej w roku szkolnym 2012/2013.

W roku szkolnym 2015/2016, w ramach tego przedmiotu w klasach trzecich realizowano m.in. tematy „Wypadki i katastrofy” oraz „Jak zachować się w przypadku wypadku samochodowego”.

Analiza dzienników lekcyjnych trzech klas trzecich wykazała, iż według stanu na dzień 08.03.2016 r. temat „Wypadki i katastrofy” był przedmiotem lekcji we wszystkich klasach, natomiast temat „Jak zachować się w przypadku wypadku samochodowego”, dotychczas tylko w jednej klasie.

(dowód: akta kontroli str. 94 - 116)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze

3. Udział szkoły w akcjach edukacyjnych i promujących bezpieczeństwo ruchu drogowego

Opis stanu faktycznego

3.1. W badanym okresie Gimnazjum uczestniczyło w następujących akcjach edukacyjnych i promujących bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego:

- Corocznie na początku roku szkolnego w ramach działania „Bezpieczna droga do domu i szkoły” policjanci podczas apelu mieli pogadanki na temat bezpieczeństwa pieszych,
- W październiku 2014 r. przeprowadzono pogadankę z policjantem na temat bezpiecznego poruszania się po drogach, obowiązku noszenia elementów odblaskowych, w której wzięli udział wszyscy uczniowie Gimnazjum. Uczestnicy spotkania otrzymali elementy odblaskowe,
- Co roku przed rozpoczęciem ferii zimowych na apelu szkolnym omawiane było bezpieczeństwo podczas ferii, w tym bezpieczeństwo pieszych,
- W każdym roku szkolnym organizowany był szkolny turniej „Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym”. W powiatowym turnieju z ww. zakresu uczniowie Gimnazjum zajęli pierwsze miejsce w 2014 r. i 2015r., natomiast w 2015 r. na szczeblu wojewódzkim czwarte miejsce,
- W dniu 18.06.2015 r. zorganizowano spotkanie dla uczniów i rodziców na temat „Bezpieczne wakacje”,
- W dniu 15.02.2016 r. zorganizowano spotkanie z kierowcą rajdowym na temat „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym – przestrzeganie przepisów związanych z prędkością, zapinanie pasów bezpieczeństwa, noszenie odblasków”. W spotkaniu oprócz wszystkich uczniów Gimnazjum wzięli udział uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy,
- Co roku na lekcjach wychowawczych omawiane było bezpieczeństwo w ruchu drogowym – bezpieczeństwo pieszych, bezpieczna droga do szkoły,
- W celu zagwarantowania bezpieczeństwa, wychowawcy świetlicy sprawowali opiekę nad uczniami po zakończeniu lekcji do czasu ich odjazdu oraz odprowadzali ich ze szkoły do autokaru,
- Problematyka bezpieczeństwa była przedmiotem spotkań z rodzicami w trakcie każdego roku szkolnego. Problem ten omawiano w różnych aspektach; na początku roku szkolnego było to przypomnienie bezpieczeństwa w szkole i w drodze do niej, bezpieczeństwo w trakcie ferii zimowych, bezpieczne spędzanie przez młodzież czasu wolnego.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Olsztyn, dnia kwietnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

Kontroler
Jerzy Gomoła
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis